

Kadınların Jinekolojik Kanserler Farkındalık Durumları Ve Etkileyen Faktörler

Women's Awareness of Gynecological Cancers and Affecting

 Fatma Ersin¹, Selma Kahraman², Suzan Havlioğlu³

^{1,2,3}Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Şanlıurfa, Türkiye

ÖZET

Giriş: Jinekolojik kanserler kadınlarda sık görülen kanserler içinde yer almaktadır.

Amaç: Çalışmanın amacı kadınların jinekolojik kanserler farkındalık durumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Çalışma tanımlayıcı tiptedir. Şanlıurfa'da bir aile sağlığı merkezi bölgesi'nde yapılmıştır. Nisan 2020 - Şubat 2021 tarihleri arasında veriler toplanmıştır. Örneklem 221 kadından oluşmaktadır. Verilerin tanıttıcı bilgi formu, jinekolojik kanserler farkındalık ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmada verileri analiz etmek için bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis analizi kullanılmıştır. Çalışmayı yapmak için gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular: Kadınların %42.5'inin okuryazar olmadığı, %54.8'inin düşük ekonomik duruma sahip olduğu, %69.7'sinin çekirdek aileye sahip olduğu saptanmıştır. Sağlığı algılama durumunu iyi olarak ifade edenlerin oranı %52'dir. Kadınların %49.8'inin jinekolojik kanserleri daha önce duymadığı, %93.2'sinin bu konuda daha önce eğitim almadığı saptanmıştır. Jinekolojik Kanserler Farkındalık Ölçeği puan ortalaması 144.9 ± 22.93 bulunmuştur. Kadınların gelir durumunun, sağlığı algılama, jinekolojik kanserler hakkında daha önce eğitim alma, jinekolojik kanserleri daha önce duyma durumlarının jinekolojik kanserler farkındalığını etkilediği saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Sonuç olarak kadınların jinekolojik kanserler farkındalık düzeylerinin düşük olduğu ve birçok faktörden etkilendiği görülmektedir. Kadınların jinekolojik kanserler farkındalık düzeylerinin yükseltilmesi ve davranış değişimlerinin oluşturulması için girişimsel hemşirelik çalışmaları yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Jinekolojik Kanserler, Farkındalık, Hemşirelik.

ABSTRACT

Introduction: Gynecological cancers are among the most common cancers in women.

Objective: The aim of the study is to determine women's awareness of gynecological cancers and the affecting factors.

Method: The study is of descriptive type. It was conducted in a family health center region in Şanlıurfa. Data was collected between April 2020 and February 2021. The sample consists of 221 women. An introductory information form and gynecological cancers awareness scale were used to collect data. In the analysis of data, t-test in independent groups, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis analysis were performed. Necessary permissions were obtained to carry out the study.

Results: It was determined that 42.5% of women were illiterate, 54.8% had a low economic status, and 69.7% had a nuclear family. 52% stated that their health was good. 49.8% of women have never heard of gynecological cancers before. It was determined that 93.2% had not received training on this subject before. The Gynecological Cancers Awareness Scale mean score was found to be 144.9 ± 22.93 . It was determined that women's income level, perception of health, previous education about gynecological cancers, and hearing about gynecological cancers before affected their awareness of gynecological cancers ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result, it is seen that women's awareness levels of gynecological cancers are low and are affected by many factors. Interventional nursing studies should be carried out to increase women's awareness of gynecological cancers and create behavioral changes.

Keywords: Gynecological Cancers, Awareness, Nursing.

GİRİŞ

Kanserler sağlığı önemli düzeyde tehdit etmektedir. Kadın kanserleri incelendiğinde jinekolojik kanserler ilk sıralarda yer almaktadır (1). Morbidite ve mortalite açısından bakıldığında Jinekolojik kanserler meme kanserinden sonra önemli bir yere sahiptir (2). Jinekolojik kanserlerin görülme sıklıkları, tipleri gelişmişlik düzeyine göre değişmektedir. Serviks, corpus uteri ve over kanserleri kadınlarda sıklığı yüksek olan jinekolojik kanserler içinde yer almaktadır (1). Dünyada kadınlarda jinekolojik kanserlerin görülme sıklığı Küresel Kanser İnsidansı, Mortalite ve Prevalansı 2020 verilerine göre serviks kanseri, uterus kanseri, over kanseri şeklinde sıralanmaktadır (3). Türkiye'de ise endometrium kanseri, over kanseri, serviks kanseri olarak sıralanmaktadır (4).

Corresponding Author: Fatma Ersin, e-mail: fatmaersin1@gmail.com

Received: 02.07.2024, Accepted: 01.08.2024, Published Online: 20.08.2024

Cited: Ersin F, et al. Women's Awareness Of Gynecological Cancers And Affecting. EuropeAnatolia Health Sciences Journal. 2024;2(2):28-34. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13149326>

Jinekolojik kanserlerde birçok risk faktörü yer almaktadır. Yaş ve cinsiyet bu risk faktörleri içinde yer almaktadır. Ancak diğer risk faktörleri kontrol edilebilir ve yönetilebilir. Jinekolojik kanserleri önleyebilmek için riskli davranışlardan mümkün olduğunca uzak durmak gerekmektedir. Bunun yanında olumlu sağlık davranışlarını da benimsemek oldukça önemlidir (5). Kanserden korunmada taramanın önemli olduğu düşünüldüğünde jinekolojik kanserlerden sadece serviks kanserinin tarama programının olduğu dikkat çekmektedir (6,7). Serviks kanserinin preinvaziv bir evresi bulunmakta ve hastalar genellikle bu evrede yakalanabilmektedir. Bu nedenle erken tanısı ve tedavisi mümkün bir kanser türüdür (8).

Serviks kanseri de dahil tüm jinekolojik kanserlerden korunmada farkındalık önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Farkındalık oluşturmak birinci basamak sağlık hizmetleri kapsamında yer almaktadır (5,9). Yapılan çalışmalar jinekolojik kanserler ile ilgili verilen eğitimlerin farkındalığı, erken teşhisi arttırdığı yönündedir (10,11). Ancak literatürde bütün jinekolojik kanserleri inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olduğunu görmekteyiz (10-13). Bunun yanında jinekolojik kanserler farkındalığını belirlemeye yönelik çalışmalar sınırlı düzeydedir (5,14-17). Ayrıca genellikle yapılan çalışmalar bilgi, tutum, risk faktörü belirleme ve taramalara yöneliktir (17).

Kadınların jinekolojik kanserlere yönelik farkındalık düzeylerini arttırmak, erken teşhis ve tedaviyi sağlamak için mevcut durumun saptanması oldukça önemlidir. Bu nedenle bu çalışma kadınların jinekolojik kanserlere ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmış olup, gelecekte yapılacak hemşirelik girişimlerinin planlanmasında önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Çalışma tanımlayıcı tiptedir. Şanlıurfa'da bir aile sağlığı merkezi bölgesi'nde gerçekleştirilmiştir. Veriler Nisan 2020-Şubat 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmanın evrenini 04 Nolu Ertuğrulgazi Aile Sağlığı Merkezi'ne kayıtlı 2600 evli kadın, örnekleme ise evreni bilinen örnekleme yöntemi ile hesaplanan 221 kadın oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında tanıtıcı bilgi formu, Jinekolojik Kanserler Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Tanıtıcı Bilgi Formu, 12 sorudan oluşmuştur. Jinekolojik Kanserler Farkındalık Ölçeği (JKFÖ), 20-65 yaş arası kadınlar için geliştirilmiş olup 41 maddeden oluşmaktadır. Ölçeği dört alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar; Jinekolojik Kanserlerde Rutin Kontrol ve Ciddi Hastalık Algısı Farkındalığı (JKRKCHAF) (20.-41. Maddeler), Jinekolojik Kanser Riskleri Farkındalığı (JKRF) (3.-11. maddeler), Jinekolojik Kanserlerden Korunma Farkındalığı (JKKF) (14.-19. maddeler), Jinekolojik Kanserlerde Erken Tanı ve Bilgi Farkındalığı (JKETBF) (1.- 2., 12.- 13. Maddeleri)'dir. Ölçekten toplamda minimum 41 ve maximum 205 puan alınmakta olup puan arttıkça farkındalıkta artmaktadır. Ölçeğin toplamda cronbach alpha katsayısı 0.944'tür (18). Bu çalışmada ölçeğin chronbach alpha katsayısı 0.852 bulunmuştur.

Veri toplama araçları yüz yüze görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkenleri içinde, Jinekolojik kanserler farkındalık ölçeği puan ortalamaları yer almaktadır. Bağımsız değişkenleri içinde ise, yaş, çocuk sayısı, sosyal güvence varlığı, ekonomik durum ve sağlık algısı, daha önce bu konuda bilgi alma durumu ailede jinekolojik kanser öyküsü, kadının kendisinde jinekolojik kanser öyküsü, jinekolojik herhangi bir sorunun olması yer almaktadır.

Verileri değerlendirmek için SPSS 16.00 paket programı kullanılmıştır. Normal dağılıma uygunluk shapiro wilk testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama), bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis analizi yapılmıştır.

Çalışmanın yapılabilmesi için Harran Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (10.02.2020 tarih, 03 nolu oturum ve 01 sayılı karar), il Sağlık Müdürlüğü'nden ve çalışmaya katılacak olan bireylerden, ölçek yazarlarından izin alınmıştır.

BULGULAR

Kadınların yaş ortalaması 31.40 ± 9.95 olup %42.5'inin okuryazar olmadığı, %42.5'inin orta düzeyde ekonomik durum algısının olduğu, %69.7'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu saptanmıştır. Kadınların %52'sinin sağlığını iyi düzeyde algıladığı belirlenmiştir. Ailesinde jinekolojik kanser öyküsü olanların oranı %10.4, jinekolojik kanserleri duyanların oranı ise %50.2 olarak saptanmıştır. Kadınların %21.3'ü jinekolojik kanseri medyadan duyduğunu, %6.8'i jinekolojik kanserler konusunda eğitim aldığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Kadınların Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n=221)

Özellikler	Ort.±SS	
Yaş	31.40±9.95	
Çocuk Sayısı	4.14±2.24	
Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	94	42.5
Okuryazar	21	9.5
İlkokul	62	28.1
Ortaokul	31	14.0
Lise ve üstü	13	5.9
Ekonomik Durum		
Düşük	121	54.8
Orta	94	42.5
Yüksek	6	2.7
Aile Tipi		
Çekirdek aile	154	69.7
Geniş aile	63	28.5
Parçalanmış aile	4	1.8
Sağlığı Algılama Durumu		
İyi	115	52.0
Orta	92	41.6
Kötü	14	6.3
Ailede Jinekolojik Kanser Öyküsü Olma Durumu		
Evet	23	10.4
Hayır	198	89.6
Jinekolojik Kanserleri Daha Önce Duyma Durumu		
Evet	111	50.2
Hayır	110	49.8
Jinekolojik Kanserleri Nereden Duydun? (n=111)		
Sağlık Personeli	22	19.8
Arkadaş	15	13.6
Aile	27	24.3
Medya	47	42.3
Jinekolojik Kanserler Konusunda Eğitim Alma Durumu		
Evet	15	6.8
Hayır	206	93.2

Ort.±SS: Ortalama±Standart Sapma

Çalışmaya katılan kadınların JKFÖ puan ortalaması 144.9 ± 22.93 bulunmuştur. JKRKCHAF alt boyutu puan ortalaması 84.24 ± 18.96 (Min-Max:24-110), JKRF alt boyutu puan ortalaması 29.56 ± 7.68 (Min-Max:9-45), JKKF alt boyutu puan ortalaması 18.85 ± 4.82 ((Min-Max:6-30), JKETBF alt boyutu puan ortalaması 16.04 ± 2.96 (Min-Max:7-20)'dir.

Kadınların eğitim durumu, aile tipi, ailede jinekolojik kanser öyküsü olma durumu ile JKFÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0.05$). (Tablo 2).

Tablo 2. Kadınların Bazı Özelliklerine Göre Jinekolojik Kanserler Farkındalık Ölçeği Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Jinekolojik Kanserler Farkındalık Ölçeği Puan Ortalaması	
	Ortanca (Min-Max)	İstatistiksel Değer
Eğitim Durumu (n=221)		
Okuryazar değil	153 (56-183)	KW = 6.505 p=0.164
Okuryazar	140 (114-164)	
İlkokul	144 (92-175)	
Ortaokul	155 (120-174)	
Lise ve üstü	144 (98-177)	
Gelir Durumu (n=221)		
Düşük	154 (56-181)	KW = 7.062 p=0.029
Orta	144 (78-183)	
Yüksek	163 (116-167)	
Aile Tipi (n=221)		
Çekirdek aile	153 (56-183)	KW = 4.945 p=0.084
Geniş aile	141 (78-169)	
Parçalanmış aile	140 (135-140)	
Sağlığı Algılama Durumu (n=221)		
İyi	154.5 (56-175)	KW = 11.569 p=0.003
Orta	142.5 (56-181)	
Kötü	131.5 (93-183)	
Ailede Jinekolojik Kanser Öyküsü Olma Durumu (n=221)		
Evet	155 (113-181)	U=2023.000 p=0.401
Hayır	148 (56-183)	
Jinekolojik Kanserleri Nereden Duydun? (n=111)		
Sağlık Personeli	163 (98-177)	K.W = 10.310 p=0.016
Arkadaş	146.5 (56-172)	
Aile	155 (113-183)	
Medya	147 (126-174)	
Jinekolojik Kanserler Konusunda Eğitim Alma Durumu (n=221)		
Evet	160 (139-177)	U=952.500 p=0.014
Hayır	148 (56-183)	
Jinekolojik Kanserleri Daha Önce Duyma Durumu (n=221)		
Evet	Ort.±SS: 148,35±19,04	t=2.252 p=0.025
Hayır	Ort.±SS: 141,45±25,88	

Ort.±SS: Ortalama±Standart Sapma, KW: Kruskal Wallis, U: Mann Whitney U

TARTIŞMA

Jinekolojik kanserlerde erken tanı, tarama, tedavi gibi konularda kadınların farkındalık düzeyleri önemlidir (17). Çalışmada kadınların JKfÖ puan ortalamasının 144.9±22.93 olduğu görülmektedir. Ölçekten alınabilecek en fazla puanın 205 olduğu düşünüldüğünde kadınların jinekolojik kanser farkındalık düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Literatürde JKfÖ toplam puan ortalaması Atlas ve Güneri'nin yaptığı çalışmada 160.31±22.42 (17); Alp-Dal ve Ertem'in yaptığı çalışmada 155.8±17.5 (18); Kaya Şenol ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada üreme çağındaki kadınlarda 150.7±20.6 (15), Öztürk ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada 147.42±22.31 (16), Tuncer ve Karakurt'un çalışmasında 150.23±28.73 (19) bulunmuştur. Farklı örneklerde yapılan çalışmalarda JKfÖ toplam puan ortalamalarının benzer olduğu görülmektedir. Bu çalışmada kadınların jinekolojik kanserler farkındalık düzeylerinin yüksek olmaması kültürel özelliklerinden kaynaklı olabilir.

Bu çalışmada öğrenim durumunun ve aile tipinin JKfÖ puan ortalamasını etkilemediği görülmektedir. Bu çalışmadan farklı olarak yapılan bir çalışmada ise öğrenim durumu ve aile tipi ile JKfÖ puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur (17). Kaya Şenol ve arkadaşlarının çalışmasında eğitim durumunun JKfÖ puan ortalamasını etkilemediği belirtilmiştir (15). Öztaş ve arkadaşlarının çalışmasında da eğitim durumunun JKfÖ puan ortalamasını etkilediği görülmektedir (20). Bu çalışmada

öğrenim durumunun JKFO puan ortalamasını etkilememesi örneklemin neredeyse yarıya yakının (%42.5) okur yazar olmaması ile açıklanabilir.

Sağlık hizmetlerine ulaşmada gelir durumu oldukça etkilidir (20). Kadınların gelir durumunun JKFO puan ortalamasını etkilediği görülmektedir. Öztaş ve arkadaşlarının çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiştir (20). Bu çalışmadan farklı olarak Kaya Şenol ve arkadaşlarının çalışmasında gelir durumunun JKFO puan ortalamasını etkilemediği belirtilmiştir (15). Yapılan çalışmalarda jinekolojik kanser farkındalığını arttırmada gelir durumunun etkili olduğu (14,21), aynı zamanda önemli bir değişken olduğu (22) bildirilmektedir.

Bu çalışmada sağlığını iyi olarak algılayan kadınların JKFO puan ortalaması anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır. Kaya Şenol ve arkadaşlarının çalışmasında bu çalışmadan farklı olarak sağlık algısının JKFO puan ortalamasını etkilemediği bildirilmektedir (15). Sağlık algısı bireylerin olumlu sağlık davranışları sergilemesinde (22) ve ciddi hastalıklarda farkındalığı arttırmada önemli bir faktördür (23) Bu nedenle sağlık algısının iyi olmasının JKFO puan ortalamasını etkilemesi beklenen bir sonuçtur.

Çalışmaya katılan kadınların ailesinde jinekolojik kanser öyküsü olma durumunun JKFO puan ortalamasını etkilemediği saptanmıştır. Bu çalışmaya benzer olarak Kıyak ve Burucu'nun çalışmasında da ailesinde kanser öyküsü olma durumunun JKFO puan ortalamasını etkilediği ifade edilmiştir (24). Jinekolojik kanserlerde aile öyküsü önemli bir faktördür (25). Bu çalışmada ailede jinekolojik kanser öyküsünün olmasının farkındalık düzeyini etkilememiş olması çalışmanın yapıldığı toplumda jinekolojik kanserlerin mahrem konular olduğunu ve aile içinde paylaşımların sınırlı olduğunu düşündürmektedir.

Doğru bilgiye ulaşmada bilgi kaynakları çok önemlidir. Aynı zamanda çok sayıda bilgi kaynağının olması da doğru bilgiye ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Kanserden korunmada doğru bilgiye ulaşmak oldukça önemlidir (26). Bu çalışmada jinekolojik kanserleri daha önce duyan kadınların JKFO puan ortalaması anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır. Ayrıca kadınların jinekolojik kanserleri duydukları kaynakların JKFO puan ortalamasını etkilediği görülmektedir. Çalışmada kadınların jinekolojik kanserler ile ilgili bilgiyi daha çok medyadan duydukları görülmektedir ve beklenen bir sonuçtur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada kadınların JKFO puan ortalamasının yüksek olmadığı görülmektedir. Ayrıca gelir durumunun, sağlığı algılama durumunun, jinekolojik kanserleri daha önce duyma durumunun, jinekolojik kanserleri duyduğu kaynakların, jinekolojik kanserler konusunda eğitim alma durumunun JKFO puan ortalamasını etkilediği belirlenmiştir.

Sonuçlar doğrultusunda toplumun birinci basamak sağlık kuruluşlarında jinekolojik kanserler farkındalık düzeylerini arttıracak maliyeti düşük, eşit standartların olduğu, toplum katılımını sağlayan eğitim programları planlanmalı ve uygulamaya geçirilmelidir. Ayrıca eğitim programları planlanırken jinekolojik kanserler farkındalık düzeylerini etkileyen faktörler göz önüne alınmalıdır. Bunun yanında kadınların jinekolojik kanserler farkındalıklarını arttırmaya yönelik niteliksel ve deneysel çalışmalar yapılmalıdır.

AÇIKLAMALAR

Finansal destek yoktur.

Çıkar çatışması yoktur.

Not: International Harran Health Sciences Congress II'de çalışmanın özeti sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

1. Bray F, Ferlay J, Soerjomataram I, Siegel RL, Torre LA, Jemal A. Global Cancer Statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *Ca Cancer J Clin.* 2018;68:394–424.
2. Uçar T, Bekar M. Türkiye’de ve dünyada jinekolojik kanserler. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi.* 2010;13(3):55-60.
3. World Health Organisation (WHO). Incidence, mortality and prevalence by cancer site [homepage on the internet]. [Accessed: 11 Ocak 2021]. Available from: <https://gco.iarc.fr/today/data/factsheets/populations/900-world-fact-sheets.pdf>
4. TC. Sağlık Bakanlığı, Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2022, <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/48054/0/siy202205042024pdf.pdf> sayfa: 46
5. Alp Dal N, Akkuzu G, Çetinkaya Şen Y. Ufuk Üniversitesi kadın çalışanlarının jinekolojik kanser farkındalığının incelenmesi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2020;3(2):91-99.
6. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Kanseri Taramaları. [Erişim tarihi: 25 Kasım 2019]. Available from: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-taramalari>
7. Smith RA, Cokkinides V, Eyre HJ. American Cancer Society guidelines for the early detection of cancer. *CA Cancer J Clin.* 2006;56(1):49–50. doi: 10.3322/cajclin.52.1.8.
8. Kanbur A, Çapık C. Servikal kanserden korunma, erken tanı-tarama yöntemleri ve ebe/hemşirenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi.* 2011;61-72.
9. Eroğlu K, Koç G. Jinekolojik kanser kontrolü ve hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi.* 2014;77–90.
10. Cooper CP, Polonec L, Stewart SL, Gelb CA. Gy naecologic cancer symptom awareness, concern and care seeking among us women: A Multisite qualitative study. *Family Practice.* 2013;30(1):96–104.
11. Novinson D, Puckett M, Townsend J, Reichhardt M, Tareg A, Palemar J, Wichilib R, Stewart SL. Increasing awareness of gynecologic cancer risks and symptoms among asian, native hawaiian and pacific islander women in the US-Associated Pacific Island Jurisdictions. *Asian Pac J Cancer Prev.* 2017;18(8):2127-2133.
12. Cooper CP, Gelp CA, Rodriguez J, Hawkins NA. Promoting gynecologic cancer awareness at a critical juncture—where women and providers meet. *Journal of Cancer Education.* 2014;29(2):247–251.
13. Boxell EM. Increasing awareness of gynecological cancer symptoms and reducing barriers to medical help seeking: does health literacy play a role? *Journal of Health Communication.* 2014;17: 265–279.
14. Gözüyeşil E, Arıöz Düzgün A, Taş F. Evaluation of gynecological cancer awareness of women’s applying for a family health center. *TJFMPC.* 2020;14(2):177-185. doi: 10.21763/tjfmpe.730022
15. Kaya Şenol D, Polat F, Doğan M. Jinekolojik kanser farkındalığı: üreme çağı ve postmenopozal dönem kadınlar. *TJFMPC.* 2021;15(1):56-62. doi: 10.21763/tjfmpe.805231
16. Öztürk R, Bakır S, Kazankaya F, Paker S, Ertem G. Awareness about gynecologic cancers and related factors among healthy women: a cross-sectional study. *Social Work in Public Health.* 2021;36(7-8):847- 856. doi:10.1080/19371918.2021.1965936
17. Atlas B, Güneri SE. Kadınların jinekolojik kanserlerle ilgili farkındalığı ve farkındalığı etkileyen faktörler. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi.* 2022; 7(1):77-85
18. Alp-Dal N, Ertem G. Jinekolojik kanserler farkındalık ölçeği geliştirme çalışması, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2017;6(5):2351-2367.
19. Tuncer SK, Karakurt P. Kadınların jinekolojik kanserler ile ilgili farkındalık düzeyinin artmasında sağlık okuryazarlığının etkisi üzerine bir araştırma. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi.* 2023;13(1):196-206.
20. Öztaş HG., Tokar E., Kamalak H. The Effect of women’s health perceptions on their awareness of gynecological cancer a cross-sectional study. *TJFMPC.* 2023;17(2): 210-219.
21. Şahin D, Sayın NC. Knowledge, attitude and behavior about gynecologic cancers in women admitted to and healthcare staff working at the state hospital in Kırklareli. *Indian Journal of Applied Research.* 2015; 5(3):294-297.

22. Evans REC, Morris M, Sekhon M, Buszewicz M, Walter FM, Waller J et al. Increasing awareness of gynaecological cancer symptoms: A GP perspective. *British Journal of General Practice*. 2014; 372-380.
23. Karadağ G, Güngörmüş Z, Sürücü R, Savaş E ve Biçer F. Awareness and Practices for Breast and Cervical Cancer among Turkish Women. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*. 2014; 15:1093-1098.
24. Kıyak S, Burucu R. Üniversite öğrencilerinin jinekolojik kanser farkındalıkları ve ilişkili faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2022;31(3):172-182.
25. Aydoğdu SGM, Özsoy Ü. Serviks kanseri ve HPV. *Androloji Bülteni*. 2018;20:25-29. <https://doi.org/10.24898/tandro.2018.62533>
26. Değer MS, Zoroğlu G. Birinci basamak sağlık kuruluşuna başvuranlarda sağlık okuryazarlığı ile kanser bilgi yükü ilişkisi. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*. 2021;26(1):108-117. doi: 10.21673/anadoluklin.760739